

*О.А. Данилишин, аспірант
Університету банківської справи
Національного банку України, м. Київ*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРИ І СУТНОСТІ ПЕРЕДАВАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Велика кількість різноманітних теоретичних підходів до визначення суті грошей та грошово-кредитних відносин, а отже, вибору і використання грошово-кредитних важелів державного управління розвитком економіки потребує їх системного аналізу, синтезу та порівняння, визначення позитивних і негативних аспектів використання теоретичних знань для формування каналів, які б пов'язали між собою грошовий обіг та виробничу сферу. Йдеться про ту частину теорії грошей, в якій характеризуються суть, принципи, механізми формування та впровадження грошово-кредитної політики, а також її взаємозв'язки та координація з іншими складовими економічної політики держави.

Однак слід зазначити, що в Україні і досі не існує єдиного підходу до визначення ролі грошово-кредитної політики в економіці. Як відомо, центральний банк не може безпосередньо впливати на макроекономічні показники в державі. Проте він здійснює вплив на їх зміну за допомогою використання інструментів грошово-кредитного регулювання. Отже, процес реалізації грошово-кредитної політики слід розглядати як дію певного передавального (трансмісійного) механізму впливу інструментів грошово-кредитної політики Національного банку України на зміну макроекономічних показників. Канали, через які зміни в пропозиції грошей впливають на реальний сектор економіки, мають назву передавального (трансмісійного) механізму грошово-кредитної політики або механізму грошової трансмісії.

Стає цілком очевидним, що в такій ситуації розуміння особливостей і елементів трансмісійного механізму набуває важливого значення для розуміння впливу грошово-кредитної політики на економіку.

Ключовими особливостями, що найбільш відчутно деформують передавальний механізм та ускладнюють проведення монетарної політики в Україні, можна назвати такі:

1. Принципова відмінність кризової динаміки порівняно з класичними кризовими коливаннями фаз ділового циклу в розвинутих ринкових економіках, яка знижує ефективність і роль короткострокових монетарних імпульсів у передавальному механізмі, обмежує регулятивні можливості грошово-кредитної політики на коротких часових інтервалах, ускладнює процеси узгодження її стратегічних цілей. У зв'язку з цим головним завданням грошово-кредитної політики стає забезпечення довготривалого нарощування пропозиції (маси) грошей відповідно до потреб довготривалого нарощування обсягу ВВП. Для вирішення цього завдання більш доцільною є монетаристська модель передавального механізму.

2. У своїй політиці регулювання пропозиції грошей центральний банк повинен враховувати не тільки потреби в грошах для зростання виробництва, а й для ремонетизації економіки, які взагалі не враховані в класичних моделях передавального механізму. Ці розбіжності спричинені, по-перше, істотним уповільненням швидкості обороту грошей (збільшенням попиту на гроші), по-друге, недостатньою лібералізацією українського ринку, внаслідок чого ціни на деякі товари та послуги слабо реагують на зміну платоспроможного попиту на них.

3. Існує ряд чинників, які деформують та послаблюють дію сукупного попиту як чинника впливу на сукупну пропозицію. Це надмірно висока питома вага державного сектора в економіці, надмірно високий прямий вплив держави на основні економічні процеси – ціноутворення, інвестування, перерозподіл фінансових ресурсів неринковими способами, бартерні відносини, “узаконені” масові неплатежі за одержані товари та послуги тощо.

4. Ряд особливостей економіки України деформують окремі канали впливу передавального механізму, зокрема процентної ставки та кредиту.

Данилишин, О.А. Теоретико-методологічні підходи до визначення структури і сутності передавального механізму грошово-кредитної політики [Текст] / О.А. Данилишин // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 травня 2010 р.) : у 2-х т. – Суми : УАБС НБУ, 2010. – Т. 1. – С. 69-71.